

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

Název projektu:

Internacionalizace, spolupráce, inovace, reflexe a evaluace v přípravě budoucích učitelů

Registrační číslo:

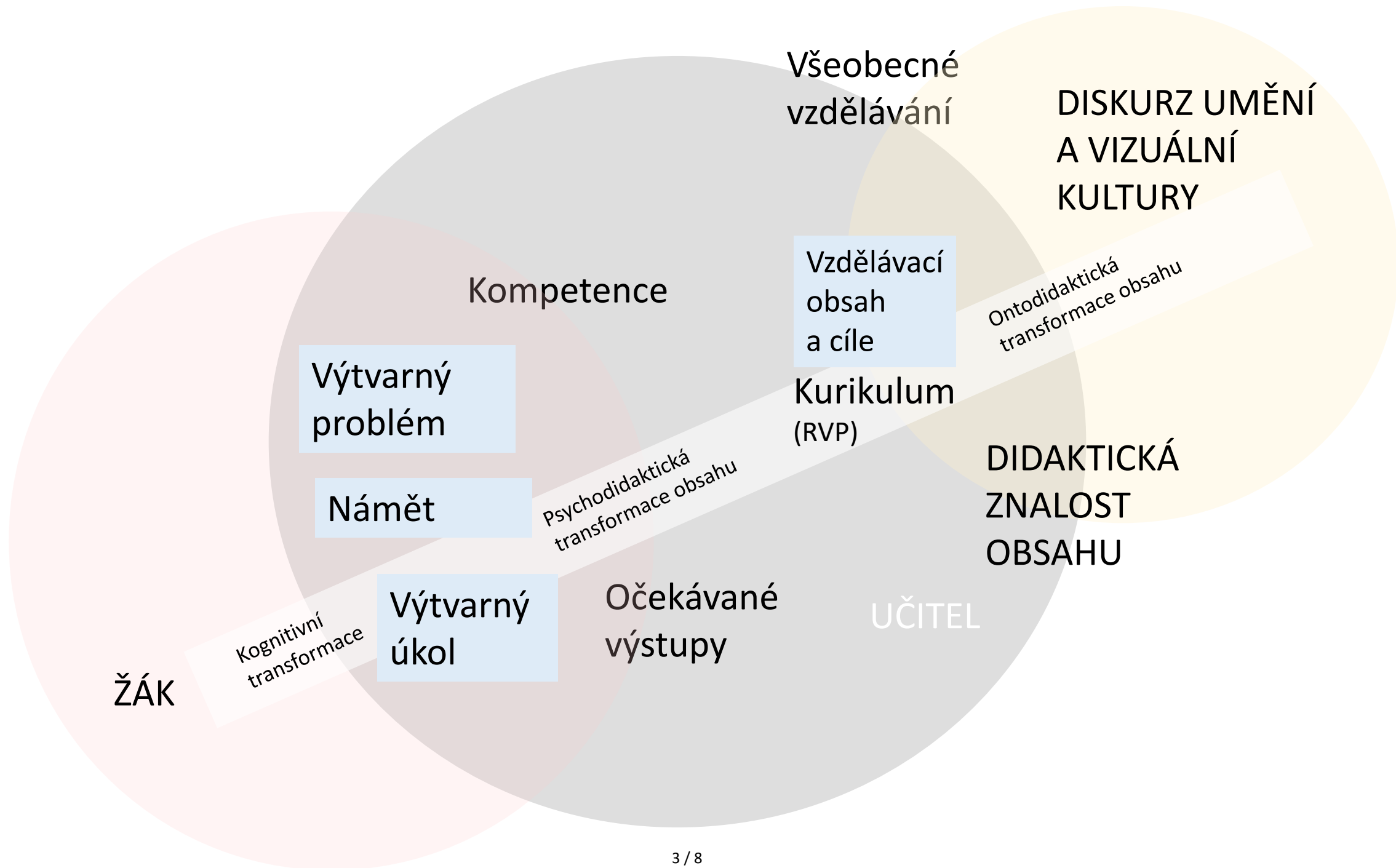
CZ.02.3.68/0.0/0.0/19_068/0015764

Toto dílo podléhá licenci Creative Commons 4.0 ve variantě BY-SA

Cíl a jeho vazby k obsahu. Námět, výtvarný úkol a výtvarný problém

Mgr. Monika Plíhalová

Cíle výtvarné výchovy

Rámcové vzdělávací programy:

Výtvarná výchova jako součást všeobecného vzdělávání;

Očekávané výstupy výtvarné výchovy:
Schopnost zacházet se **znaky a znakovými systémy** jako základními nástroji lidského poznání, myšlení a komunikace.

Kompetenční pojetí kurikula

Strategie vzdělávací politiky ČR do roku 2030+ byla dne 19. 10. 2020 schválena Vládou ČR

Úkolem Strategie 2030+ je stanovit směr rozvoje školství a priority investic na dalších deset let (2020 - 2030+).

DVA STRATEGICKÉ CÍLE:

Strategický cíl 1

Zaměřit vzdělávání více na získávání kompetencí potřebných pro aktivní občanský, profesní i osobní život

Strategický cíl 2

Snížit nerovnosti v přístupu ke kvalitnímu vzdělávání a umožnit maximální rozvoj potenciálu dětí, žáků a studentů

Zdroj: <https://www.msmt.cz/vzdelavani/skolstvi-v-cr/strategie-2030>

*„Cílem vzdělávání v následující dekádě je základními a nepostradatelnými kompetencemi vybavený a motivovaný jedinec, který dokáže v co nejvyšší míře využít svůj potenciál v dynamicky se měnícím světě ve prospěch jak svého vlastního rozvoje, tak s ohledem na druhé a ve prospěch rozvoje celé společnosti.“
(Strategie 2030+)*

Evropský referenční rámec z roku 2018 zahrnuje osm klíčových kompetencí pro celoživotní učení:

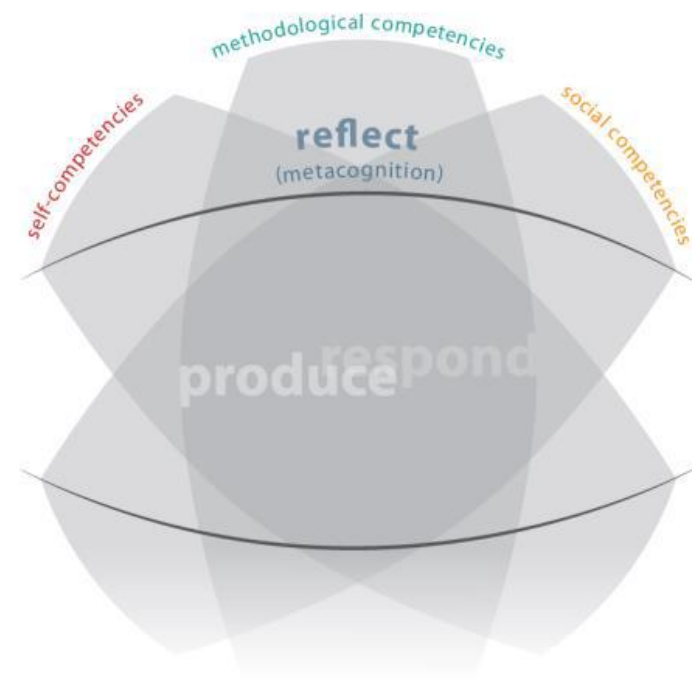
- 1) kompetence v oblasti gramotnosti;
- 2) kompetence v oblasti mnohojazyčnosti;
- 3) matematická kompetence a kompetence v oblasti přírodních věd, technologií a inženýrství;
- 4) digitální kompetence;
- 5) personální a sociální kompetence a kompetence k učení;
- 6) občanská kompetence;
- 7) podnikatelská kompetence;
- 8) **kompetence v oblasti kulturního povědomí a vyjadřování.**

(doporučení Rady EU ze dne 22. května 2018)

Všeobecně vzdělávací potenciál výtvarné výchovy (Uhl Skřivanová, Plíhalová, 2019; 2020)

**Produce and respond to images/objects
and reflect on production and response**

knowledge skills attitudes

*Návrh Společného evropského referenčního rámce vizuální gramotnosti (2016)
ENVIL – European Network for Visual Literacy*

*Observations about the Common European Framework of Reference for
Visual Literacy (Fulková, 2019)*

*Vymezení dílčích žákovských oborových kompetencí (Uhl Skřivanová,
2011; 2019)*

Námět: Inspirační prvek obsahu. Jeden z motivačních prostředků výtvarné výchovy. (Hazuková, 1994) Tematická výzva, nabídka obsahu pro tvořivé žakovské zpracování, která umožňuje intersubjektivní variabilitu způsobů řešení. (Slavík, Dytrtová a Fulková, 2010)

Výtvarný úkol/výtvarná úloha: Učební úlohy jsou funkčním jádrem **didaktické transformace obsahu:** *1) vyzývají žáka k aktivní učební činnosti, 2) vycházejí z oboru a směřují k cíli učení, 3) zakládají edukativní situaci a podmiňují formu, organizaci, průběh.* (Slavík, Dytrtová a Fulková, 2010) -> specifika učebních úloh založených na tvořivých činnostech

Výtvarný problém: Vztahuje se k výtvarnému jazyku. Lze ho charakterizovat jako nosnou výtvarnou učební látku, se níž se žák přirozeně setkává ve spojení s námětem. (Roeselová, 2003, s. 67)

Prostředky
konkretizace cílů
ve výtvarné
výchově

Poměr námětu, výtvarného problému a techniky (Roeselová, 1995, s. 68-69)

Důraz na námět: *Kámen jako kamarád. Podle kaménku urči, jakou má povahu a namaluj ji.*

*Prohlédni si kaménky: Do kterého je zakletý tvůj kamarád? Ve kterém kaménku jsi zakletý ty? Co si o sobě myslíte? * Vytvoř kamínkovou svatbu – nevěstu, ženicha. Nebo rodinu – tátu, mámu, děti. Vyprávěj, co si myslí, co si povídají, co prožily. * Na výlete hledej kámen-sochu a vymysli si pověst, jak se tam zkamenělý hrdina dostal. * Udělej si hudební nástroje z kaménků a písku. Zahrajte si společně a zvuky zaznamenejte. * Z frotáže velkého kamene odvod' nápis, který se k nám dostal z hloubi minulosti, obtáhni ho a dopiš. ...*

Důraz na výtvarný problém: *Výtvarník má jinou sbírku kamenů než geolog. Hledej a sbírej. **

*Dej kaménky do lahví, zalej vodou a dívej se. * Hledej nejkrásnější, nejkulatější, nejbarevnější kámen. * Srovnej: kaménky hladké, drsné, s plastickou kresbou. * Vytříd' kulaté nebo hranaté, od bílých, šedých po černou, od nejmenších po největší. Uspořádej: řady, kruhy, čtverce. * Najdi svůj kamínek poslepu mezi ostatními.*

Důraz na techniku: *Výtvarník maluje nebo kreslí kámen, stejně jako květiny nebo portrét. **

*Obtiskni kámen na papír nebo do plastelíny. Opakuj otisky, střídej přítlak. * Kutálej nabarvené kamínky do důlku nebo do branky. * Přemaluj kámen na kámen mudrců a nech barvy smývat deštěm. * Prohlížej si dlažbu a poříd' slepotisk zajímavého místa.*

Doporučená literatura

- FULKOVÁ, M. (2019). Observations about the Common European Framework of Reference for Visual Literacy. *International journal of Education through Art*. 15(1). S. 75 – 83.
- FULKOVÁ, M. (2008). *Diskurs umění a vzdělávání*. Jinočany: H & H.
- FULKOVÁ, M. & M. Novotná. (1997). *Výtvarná výchova pro 8. a 9. ročník základní školy a víceletá gymnázia*. Praha: Fortuna.
- HAZUKOVÁ, Helena a Pavel ŠAMŠULA. (2005). *Didaktika výtvarné výchovy I*. Praha: Univerzita Karlova v Praze, Pedagogická fakulta.
- HAZUKOVÁ, H. (1994). *Příprava učitele na rozhodování ve výuce*. Praha: Pedagogická fakulta univerzity Karlovy.
- JANÍK, Tomáš. (2009). *Didaktické znalosti obsahu a jejich význam pro oborové didaktiky, tvorbu kurikula a učitelské vzdělávání*. Brno: Paido, 2009. Pedagogický výzkum v teorii a praxi.
- JANÍK, T. (2018). Od obsahu vzdělávání k žakově znalosti: kritická místa na cestě do školy a ze školy. *Arnica* 8, 1, 1–8. Západočeská univerzita v Plzni, Plzeň.
- Kolektiv autorů. (2020). *Strategie vzdělávací politiky České republiky do roku 2030+*. Praha: MŠMT.
- KUNSTFORUM International - KUNST UND HUMOR I + II. (1992, 1993).
- Kolektiv autorů. (2021). *Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání*. Praha: MŠMT.
- ROESELLOVÁ, Věra. (1995). *Námět ve výtvarné výchově*. 1. vyd. Ilustrace Robert Ježdík. Praha: Sarah.
- ROESELLOVÁ, V. (2003). *Didaktika výtvarné výchovy V., nejen pro základní a umělecké školy*. Praha: Univerzita Karlova v Praze – Pedagogická fakulta.
- SLAVÍK, Jan, Kateřina DYTRTOVÁ a Marie FULKOVÁ. *Konceptová analýza tvořivých úloh jako nástroj učitelské reflexe*. *Pedagogika: časopis pro pedagogickou teorii a praxi*. Praha: Státní nakladatelství učebnic 1951-, 2010, 60(3-4), 223-241.
- SOUKUPOVÁ, P., CHOCHOLOUŠKOVÁ, Z., KAŠPAROVÁ, M., KLIMTOVÁ, V., KRATOCHVÍL, P., LIŠKOVÁ, Š., PEŠKOVÁ, M., PLÍHALOVÁ, M., PODROUŽEK, L., SALCMANOVÁ, E., SVOBODA, M., ŠPOTTOVÁ, P., ŠRÁMOVÁ, A., UHL SKŘIVANOVÁ, V., VALACH, P., VOTÍK, J., VÝCHODSKÁ, H. (2020). *Mezipředmětovost ve vybraných vzdělávacích oblastech RVP : metodika transdisciplinárního inovativního kurzu a studijní text pro přípravu studentů na integraci mezipředmětových vztahů do výuky*. Plzeň: Západočeská univerzita.
- ŠOBÁŇOVÁ, P.; UHL SKŘIVANOVÁ V. a kol. (2015). *Vzdělávací obsah v muzejní edukaci*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci.
- UHL SKŘIVANOVÁ, V. (2019). *Kvalita na základě mezinárodního srovnání*. In: POSPÍŠIL, A. ŘEPA, K. a P. ŠOBÁŇOVÁ, P. (eds.) *Kvalita ve výtvarné výchově*. Olomouc: Česká sekce INSEA.
- UHL SKŘIVANOVÁ, V. (2011). *Pojetí vzdělávacích cílů v ČR a Německu aneb Umělecko pedagogická interpretace kurikulárních dokumentů českých a bavorských gymnázií*. Brno: Paido.
- WILSON, B. (2019). *Art Classrooms, Comic Markets, and the Digital Cosmos: Children's Visual Worlds as Pedagogical Spaces*. In Hickman, R. (ed.) *The International Encyclopedia of Art and Design Education*. New Jersey: JohnWiley & Sons, Inc. DOI: 10.1002/9781118978061.ead011